

Specific in Management of investments projects, financed by Cohesion fund of the European Union

Специфика при управлението на инвестиционни проекти, финансирани от Кохезионния фонд на ЕС

Ognian Andreev¹

Огнян Андреев¹

Abstract: The paper analyses specific requirements of the Cohesion fund in the process of funding investments projects. Possibilities for implementation infrastructural projects in Republic of Bulgaria are analyzed. The author makes recommendations for increasing absorption from EU funds, focused on the implementation of major infrastructural projects.

Keywords – Cohesion fund, Management of the investments projects

останалите страни от съюза. В тази връзка основен елемент от реализация на тази политика е успешното усвояване на средствата от Кохезионния фонд, определени за Република България. Несъмнено това налага съобразяване със специфични изисквания, отнасящи се както до големината на проектите, така също и до изискванията на финансиращия орган – Европейската комисия.

За настоящия програмен период за България са заделени 6,7 млрд. евро по цел „Сближаване” и 179 млн. евро по цел „Европейско териториално сътрудничество”. Разпределението по цели и фондове на ЕС е представено в таблица 1.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Реализирането на пълноправното членство на Република България в ЕС преминава несъмнено през изпълнението на кохезионната политика на ЕС – достигане на социално-икономическото развитие на

Таблица 1, Средства от Структурните и Кохезионния фондове, предназначени за управление от България през настоящия програмен период (2007-2013 г.), млрд. Евро

Цел	Фонд	Европейски съюз	Българско съфинансиране	Общо
Сближаване	Кохезионен фонд	2,3	0,6	2,9
	Европейски фонд за регионално развитие	3,2	0,6	3,8
	Европейски социален фонд	1,2	0,2	1,4
Общо по цел „Сближаване”		6,7	1,4	8,1
Европейско териториално сътрудничество	Европейски фонд за регионално развитие	0,2	-	0,2
ОБЩО		6,9	1,4	8,3

¹Огнян Андреев, доц. д-р инж., ТУ-София, Стопански факултет, катедра Икономика, индустриален инженеринг и мениджмънт

Фигура 1, Инфраструктурни проекти по модернизация на железопътната инфраструктура 2007-2013

II. СПЕЦИФИЧНИ ОСОБЕНОСТИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА ИНВЕСТИЦИОННИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ КОХЕЗИОННИЯ ФОНД НА ЕС

2.1. Основни функционални направления

Основните функционални направления на управлението на инвестиционни проекти, финансирани от Кохезионния фонд на ЕС, са [3]:

1) Управление на обхвата на проекта

- Разработван на базата на информацията, придобита от концептуалната фаза на проекта, обхватът на проекта се състои от съдържанието на работата и резултатите (Deliverables), които трябва да бъдат постигнати;
- Тази функция може да бъде описана подробно, като се изброят всички дейности по проекта, желаните резултати (крайните продукти) и необходимите ресурси. Освен това тя дефинира границите на проекта.

2) Управление на времето

Приемането на факта, че времето играе основна роля при изпълнението на един проект е много важно, защото тази функция е свързана с всички останали. Управлението на времето се декомпозира на: планиране, оценка, анализ и контрол.

3) Управление на разходите

Тази функция всъщност обхваща процесите, необходими и за поддържане/упражняването на

финансов контрол на проекта. Основните функционални елементи са:

- Оценка на разходите и прогнози;
- Изготвяне на бюджет за разходите;
- Извършване на разходите;
- Мониторинг и контрол на разходите.

4) Управление на качеството

Осигурява придържане към изискванията/стандартите/спецификациите чрез Осигуряване на Качеството (Quality Assurance) и Контрол на Качеството (Quality Control).

Управлението на инвестиционни проекти се занимава с политиката на управление, която обезпечава Системата за осигуряване на качеството и се прилага чрез тази за качествен контрол в организацията, която от своя страна има отговорността за инспектиране (контрол) и приемане на проекта.

5) Управление на риска

В това функционално направление рисковите фактори се идентифицират и оценяват. Двете основни фази на управлението на риска са: идентифициране на риска и реагиране на базата на разработения план за управлението на риска.

6) Управление на човешките ресурси

Включва използване на административни и поведенчески инструменти при взаимодействието с хората, работещи както по проекта, така и извън него, за да бъдат постигнати целите на проекта. Управлението на човешките ресурси включва и:

- Създаване на добри условия за работа;
- Лидерство и мотивация;
- Административен мениджмънт.

7) Управление на договора и доставките

Планът за управление на договора и доставките се разработва по време на дефиниционната фаза на проекта и непрекъснато се усъвършенства по време на изпълнението му. Тъй като договърът е основният документ, който свързва клиента и доставчика, ръководителят на проекта и екипът му трябва да дадат гаранции, че проектните цели ще бъдат обективно и надеждно „конвертирани“ в договорни отговорности. Подробни стратегии това функционално направление са дадени в [4].

8) Управление на комуникациите

Всеки проект е свързан с многобройни рутинни и други специфични комуникации, включително вербални и писмени. Ръководителят на проекта е зависим от тях за постигането на целите си посредством другите – вътре и извън организацията. Управлението на комуникациите е свързано със създаването, изпълнението и контролирането на обмена на информация.

9) Управление на интеграцията

Уменията на един ръководител на проект се състоят и в това, да може да интегрира останалите осем функции на УП, както и да изготвя и управлява успешно проектите си. Интеграцията включва избора на подходяща методология, техники и способи за осъществяването на проекта от началната концепция до завършването (финализирането) му по един интегриран и хармонизиран начин.

2.2. Методика за избор на инвестиционни проекти

Всяка оперативна програма задължително разработва процедура по избор на инвестиционни проекти (фигура 2). Тези процедури се основават на установяването и изпълнението на следните специфични изисквания от инфраструктурните проекти-кандидати за финансиране през Кохезионния фонд на ЕС:

1) Проектът трябва да е в съответствие с дейност по мярката, за която е обявена процедурата, а именно да попада в следните случаи:

✓ Ефективна поддръжка, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура;

✓ Интеграция на Българската транспортна система в тази на ЕС;

✓ Ограничаване на въздействието от транспорта върху околната среда и здравето на хората;

✓ Развитие на интермодален транспорт;

✓ Опазване и подобряване състоянието на водите;

✓ Подобряване управлението на отпадъците и защитата на почвите;

✓ Опазване на биоразнообразието и защита на природата.

2) Кандидатът трябва да отговаря на дефиницията за бенефициент, записана към съответната мярка;

3) Проектът не е получавал финансиране от останалите ОП или други финансови източници (ЕС и национални);

4) Проектът ще се осъществи на територията на страната;

5) Формулярът за кандидатстване трябва да е точно и цялостно попълнен и всички приложения да са налични съгласно публикуваните насоки;

6) В случай че има избран изпълнител на съответното проектно предложение, кандидатът трябва да представи доклад/протокол от проведената тръжна процедура;

7) Проектът е в съответствие с българското и европейско законодателство;

8) Когато бенефициентът е община, е необходимо наличие на протокол от заседание на общински съвет, удостоверяващ положителното становище във връзка с изпълнението на проекта;

9) Приоритет на проекта в контекста на национални екологични стратегии и планове;

10) Спазва принципите за превантивно действие и приоритетно отстраняване на екологичните щети при източника;

11) Спазва принципа „Замърсителят плаща“;

12) Има ли вероятност проектът да окаже негативно въздействие върху зоните и териториите включени в мрежата НАТУРА 2000?

Могат да бъдат посочени следните примерни детайлни финансови и икономически критерии:

- Посочени са всички източници на финансиране и респективно техният дял (в цифри и проценти);

- Планираните разходи за осъществяване на проекта трябва да са реалистични и близки до пазарните;

- Бюджетът за проекта е детайлен, точен и реалистичен;

- Правилно е използвана методологията за:

1. Анализ на ползи и разходи;

2. Финансов анализ;

3. Анализ на риска;

4. Анализ на поносимостта.

- Доколко реалистични и приложими са планът и графикът за изпълнение на проекта;

- Проектът съдържа ли индикатори, които измерват изпълнението, резултатите и ефикасността и кореспондират ли те с индикаторите по мярката?

- Доколко уместни (подходящи, релевантни) са източниците на данни и проучвания, използвани за определяне на индикаторите?

Същевременно могат да бъдат открити следните примерни детайлни критерии:

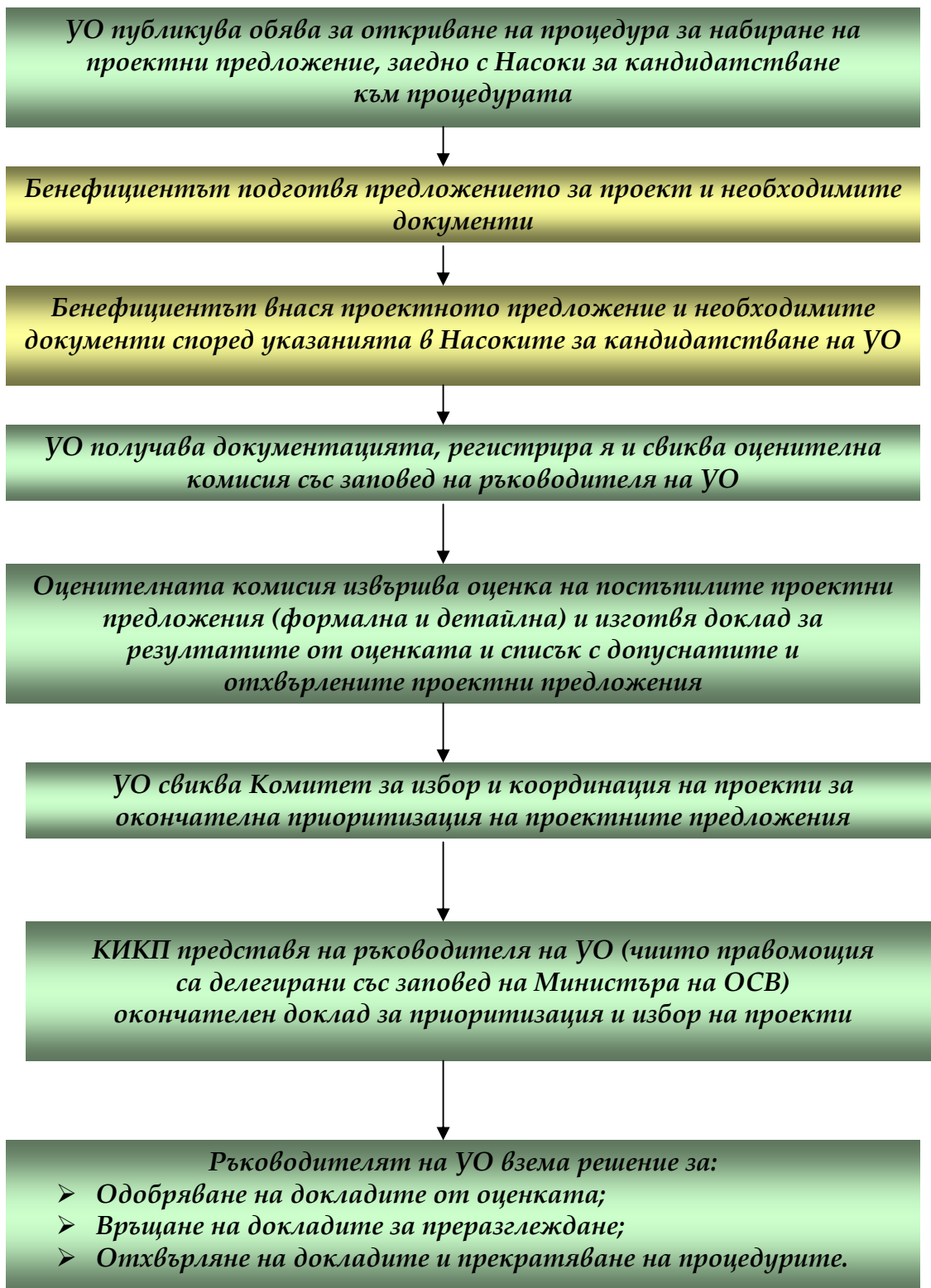
- Целите на проекта са реалистични;

- Графикът за изпълнение на проекта е съобразен с правилото $N+2/N+3$;

- Степен на сигурност на размера на експлоатационните разходи за съоръжението;

- Изпълнени ли са изискванията за брой от тях.
разгледани варианти и избран ли е най-ефективния

Фигура 2, Блок схема на процедурата по избор на проекти по Оперативна програма „Околна среда“

Същевременно към бенефициентите е необходимо да бъдат поставени следните изисквания:

- 1) Кандидатът да има необходимия технически капацитет, технически и финансов капацитет за изпълнението на проекта.
- 2) Адекватност на предложената организационна структура за управление, която да координира, контролира и наблюдава различните дейности с цел ефективното изпълнение на проекта
- 3) Кандидатът да използва надеждна система за счетоводство на операциите
- 4) Финансова устойчивост на бенефициента. Трябва да установи до колко кандидатът е в състояние да осигури предварително финансиране на проекта.
- 5) Опит на кандидата в управлението на проекти от подобен тип.

Всички тези критерии трябва да дадат достатъчна увереност, че са изпълнени следните специфични изисквания на ЕС:

- Спазени са хоризонталните принципи;
- Осигурена е устойчивост на проекта. За целта трябва да се намери позитивен отговор на следните въпроси:
 1. Проектът за изграждане на съответното съоръжение демонстрира ли устойчивост?
 2. Ще бъдат ли генерирани достатъчно приходи при ползването на съоръжението, които да покрият оперативните разходи по неговата поддръжка и ефективна експлоатация?
 3. Разходите по изграждане и предвидената последваща експлоатация на проекта поносими ли са за населението, което то обслужва (вида и размера на таксите и принципите, въз основа на които те са определени)?
- Проектът има потенциал за създаване на нови работни места;
- Спазени са принципите на равни възможности, защита на конкуренцията, прилагане на правилата за държавни помощи и обществени поръчки;
- В рамките на проекта са предвидени дейности, свързани с информация и публичност и тяхното изпълнение е ефективно.

2.3. Отчитане изпълнението на инфраструктурни проекти, финансирани от Кохезионния фонд на ЕС

Според съдържанието им, отчитането бива техническо или финансово, а според времето – месечно, междинно, годишно и крайно/финално отчитане.

Технически отчет има следните изисквания за съдържание:

- Информация за бенефициента, периода на отчитане, име на проекта, № на договора, партньори, крайни бенефициенти, място за изпълнение;
- Оценка изпълнението на дейностите по проекта;
- Партньори и други форми на сътрудничество;
- Визуална идентификация;
- Предпоставки за риск;
- Различни приложения свързани с изпълнението на проекта.

Техническият отчет трябва да бъде разписан по начин, който да представя:

- Сравнение между целта/целите, предлаганите средства, очакваните резултати в Описанието на проекта и действително реализираните дейности;
- Информация за бюджета за проекта от една страна и от друга – използваните средства, направените разходи и постигнатите резултати;
- Преценка на извършеното за периода от страна на Бенефициента и всеки един от партньорите, съгласно Плана за действие;
- Описание на условията, при които са били изпълнени дейностите по проекта;
- Информация за предприетите стъпки за осигуряване публичност и информиране на финансирането от ЕС;
- Информация, с която да се оцени ефектът от изпълнението на проекта;
- Управлението на собствеността на материалните активи, закупени със средства на проекта.

Финансовите отчети трябва да предоставят пълна информация относно изразходваните средства по проекта към съответния отчетен период. Финансовите отчети, изготвени от бенефициента, съдържат информация за:

- Бюджета на проекта;
- Корекциите по бюджета;
- Извършените разходи за отчетния период;
- Извършените разходи с натрупване;
- Сумите, включени в исканията за плащане;
- Процентното съотношение на поискани спрямо договорени средства.

Към финансовия отчет се прилага опис на разходооправдателните документи за периода на докладване. Описът трябва да включва информация за наименованието, размера, съответното перо в бюджета на проекта и номера на разходооправдателния документ. Описът се придружава от копия на разходооправдателните и платежните документи, както и на документите, доказващи основанието за извършване на разхода – договори, заповеди, протоколи и др. Разходооправдателните документи биват:

- Възнаграждения
- Задължителни разходооправдателни документи;

- Издадени заповеди, сключени трудови и/или граждански договори;
- Месечни ведомости за изплатени суми;
- Сметки за изплатени суми, приемо-предавателен протокол за извършената работа;
- Отчети за изработено време;
- Платежни нареждания за изплатени осигуровки върху трудови или други правоотношения;
- Банкови бордера;
- Графици за отработено време/по граждански договори/

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В статията са дискутирани основните особености на инвестиционните проекти, финансирани през Кохезионния фонд на ЕС. Идентифицирани са основните функционални направления на управлението на такъв род проекти. Представена е спецификата в две от най-важните етапи при управлението на инвестиционни проекти: избор на проект и бенефициент по конкретни критерии и начините за отчет на изпълнението пред Управляващия орган на оперативната програма.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Ангелов Кирил, Предизвикателства при ефективното и ефикасно управление на Структурните и Кохезионния фондове в България за настоящия програмен период (2007-2013), KSI, С., бр. 2, 2008.
- [2] Ангелова Миглена, Ефективни модели за организация и управление на комуникацията при Европейски фондове и програми за укрепване на сигурността, Д., 2010.
- [3] Андреев Огнян, Мениджмънт на проекти, Софттрейд, 2006.
- [4] Димитров Иван, Логистичен мениджмънт, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, 2004.
- [5] Постановление на Министерски съвет № 121 от 2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС
- [6] Council Regulation (EC) N 1083/2006 of 11 July 2006 laying down general provisions on the European Regional Development Fund the European Social Fund and the Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) N 1260/1999, Official Journal, L 210, 31 July 2006
- [7] Council Regulation (EC) N 1084/2006 of 11 July 2006 establishing a Cohesion Fund and repealing Regulation (EC) N 1164/94, Official Journal, L 210, 31 July 2006